

**הפוליטיקה של ארגונים לא ממשלתיים,
זכויות אדם והקונפליקט הערבי-ישראלי**

ג'ראלד מ. שטיינברג

קיץ 2011, כרך 16, מס. 2, (עמודים 24-54)

תורגם מאנגלית על ידי מרב אהרוני

הפוליטיקה של ארגונים לא ממשלתיים, זכויות אדם

והקונפליקט הערבי-ישראלי

תקציר

נהוג להשתמש במונחים דוגמת "ארגונים לא ממשלתיים" או "חברה אזרחית גלובלית" על מנת לתאר עשרות אלפי קבוצות, מגוונות מאוד במבנה שלהן, במטרותיהן, במימונן, בהשפעתן ובהיבטים משמעותיים אחרים. ההשפעה המרכזית של הארגונים הללו נובעת מהיישום של "עוצמה רכה" בתור ה"יכולת לקבל מה שברצונך באמצעות משיכה במקום באמצעות כפייה או תשלומים". לארגונים לא ממשלתיים השפעה רבה באופן ספציפי בנושאים הקשורים לזכויות אדם ולסיוע הומניטארי. העוצמה הרכה שלהם מבוססת על התפיסה של מומחיות טכנית, יחד עם מטרות מוסריות, נורמטיביות, שאינן מוכתמת על ידי פוליטיקה מפלגתית או על ידי מטרות כלכליות, ומופצת באמצעות התקשורת וערוצים אחרים.

ארגונים לא ממשלתיים רבי עוצמה דוגמת HRW (Human Rights Watch), אמנסטי אינטרנשיונל (AI), והפדרציה הבינלאומית לזכויות אדם (FIDH), עובדים בשיתוף פעולה ברשתות תמיכה בינלאומיות, כשהם משתמשים בשפה ובמסגרות של זכויות אדם וסיוע הומניטארי. הארגונים הללו מפיצים את השקפותיהם ואת הקמפיינים שלהם דרך מסגרות כמו מועצת זכויות האדם של האו"ם, יחד עם דיפלומטים ומנהיגים פוליטיים מממשלות נבחרות בעלות מטרות דומות. מדיניות ישראל היוותה מוקד מרכזי של השפעת העוצמה הרכה הזו של הארגונים לא ממשלתיים החל מפורום הארגונים לא ממשלתיים בוועידת דרבן ב-2001 דרך ועדת גולדסטון של האו"ם במלחמת עזה. התפקיד העיקרי של השפעת הארגונים הלא ממשלתיים משתקף במנדט, בנהלים ובדו"חות של ועדת גולדסטון, ובקמפיין למען יישום מסקנותיה. מאמר זה בוחן את השפעתה של פעילות הארגונים הלא ממשלתיים בקונפליקט הפוליטי בכלל, ובמדיניות החוץ והביטחון הישראלית בפרט.

ארגונים לא ממשלתיים או CSOs (ארגוני חברה אזרחית) הפכו לשחקנים חשובים בזירת העוצמה הרכה של הדיפלומטיה הבינלאומית. במערכת של האו"ם, למעלה מ-4,000 ארגונים לא ממשלתיים משויכים למועצה הכלכלית-חברתית (ECOSOC) וניתנת להם גישה מועדפת לפעילויות או"ם רבות, כולל לפגישות עם מועצת זכויות האדם (HRC), לוועידה העולמית בנושא הגזענות ב-2001 (הידועה גם כוועידת דרבן), ולמסגרות מיוחדות דוגמת ועדת האו"ם למימוש זכויות היסוד של העם הפלסטיני, הועדה לביעור אפליה גזעית והועדה נגד עינויים. נציגי הארגונים הלא ממשלתיים נושאים דברים בפגישות הללו, נפגשים עם הדיפלומטים המשתתפים

בהן ומגישים מסמכים אשר מצוטטים בדו"חות הסופיים. דיפלומטים, עיתונאים, אנשי אקדמיה, מקבלי החלטות ומובילי דעת קהל אחרים מקבלים באופן שגרתי את טענות הארגונים הלא ממשלתיים, ברוב המקרים ללא עריכת כל בדיקה עצמאית.

ארגונים לא ממשלתיים, הן באופן יחידי והן באמצעות "רשתות תמיכה בינלאומיות" רחבות יותר או מסגרות של "חברה אזרחית גלובלית", הם רבי השפעה בהרבה תחומים, החל מנושאים סביבתיים ועד לזכויות אדם וסיוע הומניטארי. טענותיהם המוסריות הן מקור עיקרי להשפעה זו, כפי שמשתקף בהתייחסותו של צ'נדלר לארגונים לא ממשלתיים כ"מכוונים סביב אמונות ומניעים אוניברסאליים". באופן דומה, טוענים קק וסיקינק כי "בעוד ממשלות הן הערבות העיקריות לזכויות, הן גם המפרות העיקריות שלהן", הן משאירות יחידים או מיעוטים "ללא כל סיוע בזירת הפוליטיקה מקומית או בזירה המשפטית". על בסיס זה, הם מנתחים את הדרכים בהן ארגונים לא ממשלתיים מקומיים "...עוקפים את מדינתם ומחפשים ישירות בעלי ברית בינלאומיים על מנת שילחצו על מדינותיהם מבחוץ".

בתחומים של זכויות אדם וסיוע בינלאומי, הארגון אמנסטי אינטרנשיונל נוסד לצורך קמפיין למען "אסירי מצפון" וביטול העינויים, בעיקר במזרח אירופה ובאפריקה. HRW צמח מתוך ארגון Helinski Watch, שנוסד ב-1970 כאלטרנטיבה מוכוונת מחקר לאמנסטי אינטרנשיונל. בזכות תמיכתן של ארה"ב וממשלות מערביות אחרות, הארגונים לא ממשלתיים הללו זכו לכניסה ולהשפעה בתוך האו"ם ובמוסדות פוליטיים אחרים. כאשר תקציבם גדל, ארגונים לא ממשלתיים לזכויות אדם נעשו שחקנים בינלאומיים רבי עוצמה.

עם סיום המלחמה הקרה, הארגונים הלא ממשלתיים הללו הגדירו מטרות חדשות, וטענו למומחיות בלוחמה א-סימטרית ובטכנולוגיה צבאית מתקדמת, כמו גם להיותם בוררים בנושאים של חוק בינלאומי, זכויות אדם, נחיצות צבאית ומידתיות. שינוי זה, והיסודות הפוליטיים של מוסדות משפטיים בינלאומיים (בעיקר האו"ם), ומקורות הלגיטימציה שלהם, בניגוד למוסדות משפטיים מקומיים, אפשרו לארגונים לא ממשלתיים להגביר את השפעתם בתקשורת ובתחום הדיפלומטי.

כך, ארגונים לא ממשלתיים מהווים מגזר לא מפקח ואמורפי המתואר כ"מעורפל בקצוות", אבל בו זמנית הם בעלי השפעה מרובה. עיתונאים, בכירים באו"ם ואנשי אקדמיה חוזרים ללא פקוק על טענותיהם הטכניות ועל הניתוחים הצבאיים המוצגים על ידי ארגונים לא ממשלתיים דוגמת HRW ואמנסטי אינטרנשיונל. גילויים הנוגעים לפעילותו של האנליסט הצבאי הבכיר לשעבר, מארק גרלסקו, חוסר במידע פומבי מפורט הנוגע למומחיותו והסתירות בטענות הטכניות והצבאיות המוצגות בדו"חות שלו, ממחישים את המהימנות הבעייתית הזו.

ההגבלות הללו מוסוות לעיתים קרובות באמצעות "אפקט ההילה" של הארגונים הלא ממשלתיים, לפיו קבוצות שנתפסות כמקדמות עקרונות "טובים", מוגנות מחקירה באמצעות תדמית של אובייקטיביות ומוסריות. "אפקט ההילה" הזה מפצה לא רק על חוסר האחריותיות אלא גם על חוסר המומחיות בתחומים צבאיים ודיפלומטיים בהם פעילים ארגונים לא ממשלתיים רבים. על פי ווילטס, "ישנה גישה נרחבת לפיה ארגונים לא ממשלתיים מורכבים מאנשים אלטרואיסטיים המנהלים קמפיניים לטובת האינטרס הציבורי הכללי, בעוד שהממשלות מורכבות מפוליטיקאים המעוניינים לשרת את עצמם...גישה שכזו לא צריכה להתקבל כהנחה בלתי ניתנת לערעור..." חביבי מראה כי ארגונים לא ממשלתיים העוסקים בנושאי זכויות אדם

גורמים ל"תמיכה אינסטינקטיבית בקרב הציבור הכללי", והיינס מראה כי ארגונים לא ממשלתיים יוצרים "קורבנות סמליים" ואז מציירים את עצמם כנותני סיוע אלטרואיסטים. תהליך זה מוגבר באמצעות הדומיננטיות של אידיאולוגיה פוסט קולוניאלית בקרב בכירים בארגונים לא ממשלתיים, אשר מעניקים עדיפות ל"קורבנות" של האימפריאליזם המערבי והקפיטליזם בעודם מבקרים את החברות הדמוקרטיות הליברליות. ההטיה האידיאולוגית הזו בקרב ארגונים לא ממשלתיים משתקפת בפרסומים ובניתוחים, בעיקר ביחס ליישום של טענות אודות החוק בינלאומי וזכויות אדם. קנת' אנדרסון ציין כי קבוצות דוגמת HRW "מתמקדות כמעט באופן בלעדי במה שהתוקפים עשו, בעיקר בקונפליקטים א-סימטריים, בהם התוקפים הם צבאות מערביים", ונוטים "להציג לציבור ולתקשורת את מה שהם במהותם תצהירים משפטיים, אשר מעצבים את העובדות ואת החוק בהתאם למסקנות שהם מעדיפים... בלי להציג למעשה את הטווח הנרחב של ההתנגדויות העובדתיות והמשפטיות לעמדתם".

התפיסות הביקורתיות הללו יוצגו בהמשך כברות תוקף למספר ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים רבי עוצמה, כולל HRW, אמנסטי אינטרנשיונל, FIDH (הפדרציה הבינלאומיים לזכויות אדם- צרפת), Christian Aid (בריטניה), וועדת המשפטנים הבינלאומית (ICJ-ז'נבה). הארגונים הללו, ורבים אחרים, חסרים את השקיפות, האחריות והאיזונים והבלמים שתפקידם למנוע ולהתייחס לניצול לרעה. במקביל הם מוגנים על ידי "אפקט ההילה", אשר מגביר את מהימנותם ואת התדמית של אלטרואיזם.

ארגונים לא ממשלתיים ועוצמה רכה

למרות ההגבלות הללו, ובמובנים מסוימים כתוצאה מהן, ארגונים לא ממשלתיים הפעילו כמות רבה של עוצמה פוליטית, במיוחד ביחס לנושאים מוסריים ומשפטיים. כפי שציין בליט, ארגונים לא ממשלתיים "מגדירים את מטרותיהם העיקריות כפיקוח ודיווח על התנהגות ממשלה ביחס לזכויות אדם... יצירת לחץ מנגנונים בינלאומיים על מנת לשים סוף להפרות של זכויות אדם ועל מנת לשמור על אחריותיות הממשלות".

ההשפעה הזו מבוססת על היישום של עוצמה רכה: "היכולת לקבל מה שברצונך באמצעות משיכה ולא באמצעות כפייה או תשלומים". הניתוח של ניי כולל את ההבנה לפיה "לארגונים לא ממשלתיים ולארגוני רשת יש מקורות של עוצמה רכה והם לא מהססים להשתמש בהם". בקרב המקורות הללו, התפיסה של המומחיות והמחויבות למוסר אוניברסאלי שאינו מוכתם על ידי פוליטיקה מפלגתית או מטרות כלכליות, היא מכריעה לארגונים הלא ממשלתיים זכויות האדם האלו.

האינטרנט וטכנולוגיות מידע מתקדמות הגבירו מאוד את העוצמה הרכה של הארגונים הלא ממשלתיים. רשתות הארגונים הלא ממשלתיים עם מאות, ולעיתים עם אלפי ארגונים חברים, "מסוגלות למקד את תשומת הלב של התקשורת והממשלה בנושאים שלהם". המשאבים הנרחבים הזמינים לארגונים לא ממשלתיים גלובליים מאפשרים להם להיות מעורבים בקמפינים

של שדולה ולגייס הפגנות המוניות ונראות תקשורתית שלהן השפעה מרכזית על ממשלות ועל מדיניות.

עבור אירופה, הרכיב של עוצמה רכה אינו מהווה רכיב צדדי או משני, אלא לעיתים קרובות הוא האמצעי המרכזי להפעלת השפעה בינלאומית, ומסגרת הארגונים הלא ממשלתיים היא אמצעי מרכזי למימוש עוצמה זו. למרות שהמינוח הוא ארגונים **לא ממשלתיים**, הרי שבפועל **ממשלות** אירופיות והאיחוד האירופי מספקים מאות מיליוני יורו מידי שנה לארגונים לא ממשלתיים במטרה לקדם מטרות מדיניות ספציפיות.

מימון שכזה הוא מרכזי למדיניות האירופית בדרום הים התיכון וביחס למאמצי השלום הישראלי-ערבי, והוא הגדיל מאוד את התקציב, הכוח וההשפעה של הארגונים הלא ממשלתיים. בין מסגרות המפתח אשר מספקות מימון לארגונים לא ממשלתיים עבור פעילות פוליטית נמצא המכשיר האירופי לדמוקרטיה וזכויות אדם (EIDHR), עם תקציב שנתי של 160 מיליון יורו, תחת החסות של המשרד האירופי לשיתוף פעולה וסיוע. אבל, בתחום הערבי-ישראלי, פרויקטים רבים של ארגונים לא ממשלתיים כאלו מתמקדים בעיקר בקונפליקט ומקדמים את הנרטיב הפלסטיני, כפי שיוצג בהמשך.

כתוצאה מכך, ובניגוד לאוניברסאליות ו"ליישום ההוגן של עקרונות זכויות אדם", ארגונים לא ממשלתיים פוליטיים מתמקדים בקבוצת מטרות קטנה, שבהן יש מימון והשפעה מוגברת. ישראל הפכה למטרה עיקרית לארגונים לא ממשלתיים הפוליטיים והאידיאולוגים רבי העוצמה הללו, בהתאם לסדר יום של ארגון הוועידה האסלאמית (OIC), אשר שולט במסגרות זכויות האדם באו"ם.

ארגונים לא ממשלתיים והאו"ם בקונפליקט הערבי-ישראלי

כתוצאה מסיומה של המלחמה הקרה, ארגונים לא ממשלתיים רבי עוצמה כמו HRW ואמנסטי אינטרנשיונל חיפשו נושאים ואמצעים חדשים על מנת לתחזק ולהגביר את השפעתם. קלדור מתייחס להופעתה של "חברה אזרחית גלובלית" כתוצאה מ"מודעות גוברת של מערכת חובות כלפי האנושות, אשר התפתחה כתוצאה מהמלחמות במאה ה-20". התפקיד ההולך וגדל של ארגונים לא ממשלתיים בקונפליקטים אזוריים הוצדק על ידי תפיסות מוסריות דוגמת "החובה להתערב" בהקשר של אסונות הומניטאריים.

במקביל, הגוש האסלאמי הרחיב את השפעתו במנגנונים לזכויות אדם של האו"ם. בניתוחו המפורט "זכויות אדם וזכויות אדם פוליטיות: ביקורת תועלתנית" מצטט חביבי את "מאות ההחלטות החד צדדיות" שיצאו מהעצרת הכללית האו"ם, מועצת הביטחון, נציבות המועצה הכלכלית-חברתית (ECOSOC), נציבות זכויות אדם (HRC) ונציבות מעמד האישה, כהוכחה לכך ש"ישראל מופלית באו"ם ונחקרת באופן אינטנסיבי יותר, וכן נדרשת לסטנדרטים גבוהים יותר בהשוואה לכל מדינה אחרת".

רשת הארגונים לא ממשלתיים לזכויות אדם שיחקה תפקיד מרכזי בתרומה ובחיזוק המיקוד האינטנסיבי בישראל במסגרות לזכויות אדם באו"ם. בעקבות קריסתם של הסכמי אוסלו ובמהלך האינתיפאדה השנייה (2000-2004), ארגונים לא ממשלתיים בעלי מעמד ב- ECOSOC

תמכו לעיתים קרובות בנציגות של הממשלות האסלאמיות ששלטו בנציבויות לזכויות אדם. ההצהרות, העדויות ו-"דו"חות המומחים" של הארגונים לא ממשלתיים הדגישו טענות נגד ישראל וקראו שוב ושוב ל"חקירות עצמאיות". ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים מרכזיים, כולל HRW, אמנסטי אינטרנשיונל, וועדת המשפטיים הבינלאומית (ICJ-ז'נבה), ו-FIDH (הפדרציה הבינלאומית לזכויות אדם- צרפת) הגישו דו"חות והצהרות רבים לנציבות זכויות האדם של האו"ם (UNHRC), במהלך תקופה זו.

הפרסומים הללו ציטטו לעיתים קרובות דו"חות של ארגונים לא ממשלתיים פלסטינים, דוגמת המרכז הפלסטיני לזכויות אדם (PCHR), אל-חק ואל-מיזאן, אשר נשענו על טענות של עדים פלסטינים שלא ניתן לאמתן. הם גם נטו להתעלם או להמעיט בערכן של הפרספקטיבות הישראליות הקשורות בזכויות אדם, כולל הריגתם של למעלה מ-1,000 אזרחים בהתקפות טרור וההקשר הרחב יותר של הקונפליקט. כפי שציין היינס, בדו"חות ארגונים לא ממשלתיים מסוג זה, "זה לא האירוע, אלא סיפור האירוע, שקובע", ו"התהליך של ביסוס העובדה לגבי קורבנות ממצה עצמו באמצעות שפה (כולל תמונות), אשר רומזת כי זה נתון לוויכוח מיסודו".

ועידת האו"ם המפורסמת בנושא גזענות, שהתקיימה ב-2001 בדרבן, הורכבה למעשה משלוש מסגרות אשר מתוכנן פרום הארגונים לא ממשלתיים היה בעל השפעה הרבה ביותר. פרום זה כלל אלפי נציגים מכ-1500 ארגונים, אשר השתתפותם התאפשרה באמצעות מימון נרחב שסופק על ידי קרן פורד, האו"ם וכן תוכניות ממשלתיות בקנדה ובאירופה המערבית. רמת ההשתתפות הגבוהה של הארגונים לא ממשלתיים בוועידת דרבן מוסברת לא רק על ידי העובדה שעלויותיהם מומנו, אלא גם על ידי ההשפעה שניתנה להם בזכות ההכרה והלגיטימציה של האו"ם, שעל בסיסה סיכוייהם לקבל מימון נוסף עלו. היינס ציין את הקלות שבה המנגנון של דרבן אפשר ליחידים "להפוך לארגונים לא ממשלתיים, אפילו רק למספר ימים, על ידי בסך הכל מילוי והגשת טפסים הזמינים בהורדות של קבצי PDF". ועידת דרבן, כמו גם האסטרטגיה הנלווית אליה, היא דוגמה חשובה לארגונים לא ממשלתיים רבי עוצמה המבוססים על רשת תמיכה בינלאומית הפועלת במימד העוצמה הרכה. קרן פורד שיחקה תפקיד מתאם חשוב עבור רשת השדולה של הארגונים הלא ממשלתיים, בעיקר בסיוע לקבוצות פלסטיניות, בעוד ששחקנים רבי עוצמה דוגמת HRW ואמנסטי אינטרנשיונל היו מרכזיים בעיצוב סדר היום. נוסף לכך, קואליציית הארגונים לא ממשלתיים הלאומיים הדרום-אפריקנים שיחקה גם תפקיד מרכזי ועבדה עם ארגונים לא ממשלתיים פלסטיניים דוגמת מיפתאח, הועדה הפלסטינית להגנה על זכויות האדם והסביבה, בדיל, אל-חק ורשת הארגונים לא ממשלתיים הפלסטיניים (PNGO).

טיוטת הטקסט חוברה במהלך סדרת כנסים מכינים אזורים, כולל אחד בטהרן, במהלך פברואר 2001, שממנו הודרו נציגים ישראלים ויהודים בידי ממשלת איראן. ההחלטות כללו התייחסויות ל"שואה והטיהור האתני של האוכלוסייה הערבית בפלסטין ההיסטורית" ושל "הנהגים הגזעניים של הציונות והאנטישמיות". בדרבן, פרום הארגונים לא ממשלתיים היה גם מאיים פיזית כלפי משתתפים יהודים וישראלים. דיוויד מטאס ואחרים דיווחו על "זרם יציב של תקריות" המכוונות כלפי חבריה של המשלחת היהודית. "עם כניסתו למקום הכינוס של הפרומו הוקף כל משתתף בסמאות, חוברות, השמצות וקריאות קצובות, קיצוניות ואנטישמיות", כולל "הרגו את כל היהודים". עותקים של ספרות ליבה אנטישמית, דוגמת "הפרוטוקולים של זקני

ציון" וקריקטורות המציגות יהודים בעלי אף מעוקל "עם קופות כסף מסביב לקורבנותיהם", חולקו בידי איגוד עורכי הדין הערבים וקבוצות דומות. באווירה הזו, ועם השתתפות פעילה של ארגונים לא ממשלתיים מ"הזרם המרכזי" דוגמת HRW ואמנסטי אינטרנשיונל, אימץ פרום הארגונים לא ממשלתיים הצהרה סופית שהכילה התקפות על ישראל (הצהרה בשפה דומה הוסרה מהטקסט של הפרוץ הממשלתי של ועידת דרבן, בעקבות פרישתם ההפגנתית של נציגים אמריקאיים וישראלים, ומשא ומתן אינטנסיבי בקרב הנציגים הנשארים). סעיף 164 הכריז כי "קורבנות ישירים של האפרטהייד והטיהור האתני מהסוג הישראלי- היו במיוחד ילדים, נשים ופליטים". סעיף 425 תומך ב"מדיניות של בידוד מוחלט ושלם של ישראל כמדינת אפרטהייד... הטלת סנקציות וחרמות מחייבות ומקיפות, הפסקה מלאה של כל הקשרים (דיפלומטיים, כלכליים, חברתיים, סיוע, שיתופי פעולה ואימון צבאיים) בין ישראל לשאר המדינות". ברוח זו, סעיף 426 מגנה מדינות אשר "תומכות, מסייעות ומעודדות את מדינת האפרטהייד הישראלית והשתתפותה בפשעים גזעניים נגד האנושות, כולל טיהור אתני ופעולות של רצח עם (גינסייד)".

קורי מתייחס לתפקיד של קרן פורד בוועידת דרבן כאל "נפילה" בצינו כי "לא כל יוזמה של הקרן הצליחה היטב... דרבן הייתה בסופו של דבר מקור להפצה של אנטישמיות וולגרית". "הועידה העולמית הקודמת בנושא גזענות" התמקדה באפרטהייד בדרום אפריקה. במקרה של דרבן- המשטרים הערבים והאסלאמיים, עם עזרתה של רשת הארגונים לא ממשלתיים, הפנו את תשומת הלב ואת המשאבים של הועידה לתקיפת הציונות. "אסטרטגיית דרבן" המשותפת לארגונים לא ממשלתיים ונציבות זכויות האדם של האו"ם יושמה במרץ 2002 בעקבות מבצע "חומת מגן" של צה"ל שנערך בעקבות סדרת התקפות טרור פלסטיניות המוניות.

בכירים פלסטיניים טענו כי צה"ל ביצע "טבח" במחנה הפליטים בג'נין. בכירים בארגונים לא ממשלתיים מיהרו לחזור על הטענות הללו. ב-16 לאפריל ציטט "לה מונד" דו"חות של HRW לפיהם ישראל ביצעה "פשעי מלחמה" ויש למנות "ועידת חקירה עצמאית". זמן קצר לאחר מכן, אמנסטי אינטרנשיונל הצהירה כי: "ההוכחות שנאספו אודות התקריות, מצביעות כי בוצעו הפרות רציניות של זכויות אדם בינלאומיות, וחוק בינלאומיים, כולל "פשעי מלחמה", ודרשו חקירה מיידית. ארגונים לא ממשלתיים משפיעים אחרים הוציאו הצהרות, דו"חות וגיוונים דומים, כולל Caritas (קבוצה קתולית), כמו גם ארגונים לא ממשלתיים פלסטיניים הממומנים על ידי ממשלות אירופאיות, דוגמת מיפתאח.

HRW היה פעיל במיוחד בקמפיין הזה, והוא הפיץ ב-2002 הודעות לעיתונות ודו"חות המגנים את ישראל. במאי, הדו"ח בן 50 העמודים שלו: "גינין- הפעולות הצבאיות של צה"ל", התבסס ברובו על עדויות בלתי מאומתות של "עדי ראיה פלסטינים". משפט אחד בלבד ציין את ההצדקה לפעולה, באומרו כי "המטרה המוצהרת של הישראלים הייתה ללכוד, או להרוג, חמושים פלסטינים האחראים לפיגועי ההתאבדות ולהתקפות אחרות בהן נהרגו למעלה מ-70 ואזרחים ישראלים ואחרים מאז מרץ 2002". בניגוד לכך, כתב האישום המפורט של HRW נגד ישראל כולל הצהרות לפיהן "התקפותיו הצבאיות של צה"ל נעשו ללא אבחנה... נכשלו באבחנה בין לוחמים לבין אזרחים... ההרס התרחב הרבה מעבר לכל מטרה מתקבלת על הדעת של השגת גישה למחבלים, והיה בלתי מידתי לאין שיעור מול המטרות הצבאיות המוצהרות". הארגון טען כי צה"ל השתמש באזרחים פלסטינים כבמגנים אנושיים "לחצוץ בין החיילים הישראליים לאש

הנגדית". הוא התייחס גם למותו של מונטיר אל-חגי, המוכר כ"מיליטנט פלסטיני חמוש", כדוגמה למקרה של "רצח" ו"הרג מכוון" (טענות, סיווגים וניתוחים משפטיים שכאלה שנעשו על ידי ארגונים לא ממשלתיים לזכויות אדם בהקשר של קונפליקט מזוין הוכחו כלא עקביים וכבעייתיים ביותר).

בעקבות הנהגתם של HRW וארגונים לא ממשלתיים אחרים, זיכה דו"ח האו"ם באופן דומה את הצד הפלסטיני מכל אחריות. הוא הצהיר כי: "פעולות התגמול של הצבא הישראלי להתקפות הטרור יושמה לעיתים קרובות נגד מתקנים וכוחות הביטחון של הרשות הפלסטינית. כתוצאה מכך נחלשה חמורות יכולתה של הרשות הפלסטינית לנקוט בפעולה יעילה נגד קבוצות מחבלים שביצעו התקפות נגד ישראלים". (דו"ח האו"ם שונה מ-HRW וארגונים לא ממשלתיים אחרים במספר נקודות משמעותיות, כגון בכך שציין כי "קבוצות פלסטיניות חמושות שהיו מבוקשות על ידי צה"ל מיקמו את לוחמיהם ואת המתקנים שלהם בקרב אזרחים. קבוצות פלסטיניות" והטקטיקות שלהם "כיוונו לחיילי צה"ל אבל סיכנו גם חיי אזרחים").

לאחר גינין, תמכה רשת הארגונים לא ממשלתיים, ולעיתים קרובות אף הובילה גינויים באו"ם נגד ישראל, אשר שיקפו את אסטרטגיית דרבן, בעיקר במסגרות של זכויות אדם. במקביל, תמך HRW גם בסנקציות ובחרמות של הצהרת דרבן. בראיון ל-CNN קרא יו"ר HRW, קנת' רות, ל"התנייה" או "לקיצוץ" של כספי הסיוע שמעניקה ארה"ב לישראל. באוקטובר 2004 פרסם הארגון את "הרס רפיח"- המבוסס על האשמות פלסטיניות לא מבוססות ועל אבחנות ביטחוניות שלא הוכחו. הוא גם סיפק את הבסיס להשתתפות בכירי הארגון (בעיקר ראש המחלקה של המזרח התיכון וצפון אפריקה, שרה לאה וויטסון) בקמפינים של החרם האנטי ישראלי. במקביל, העוצמה הרכה של הארגונים לא ממשלתיים היוותה גורם משמעותי במושבים של ה-UNHRC – הן במושבים הדו-שנתיים והן במושבי החירום. המושב ה-58 ב-2002 כלל השתתפות של 300 ארגונים לא ממשלתיים בקירוב, רבים מהם משקפים עמדות פרו-פלסטיניות, כולל המרכז הפלסטיני לזכויות אדם (PCHR), אל-חק ואחרים. באפריל 2002, במהלך מבצע "חומת מגן" של צה"ל בגינין, האשים אל חק כי "ממשלת ישראל פתחה במערכה חדשה של תוקפנות נגד הפלסטינים אשר מאיימת על חיי כלל האוכלוסייה האזרחית הפלסטינית". הוא גם חזר על תביעות יו"ר אש"ף, יאסר ערפאת, להתערבות בינלאומית באמצעות "צעדים מידיים להבטחת הגנת האוכלוסייה הפלסטינית האזרחית... וסיום מידי של הכיבוש הישראלי הלא חוקי של השטחים הפלסטינים...".

הרבה מהשפה שבה משתמשים בהצהרות הארגונים לא ממשלתיים משתקפת לעיתים קרובות בהחלטות ובדו"חות ה-UNHRC. ישראל גונתה בשל "הפרות גסות, נרחבות ובוטות של זכויות אדם בשטחים הפלסטינים הכבושים, בעיקר ביחס להפרת הזכות לחיים... השימוש הבלתי מידתי והבלתי מבחין של כוח צבאי כנגד העם הפלסטיני והנהגתם", וטענות רבות אחרות. הטקסט הזה דמה מאוד הצהרותיהם של אמנסטי אינטרנשיונל, PCHR, אל-חק וארגונים לא ממשלתיים אחרים. כמו בהצהרות הארגונים לא ממשלתיים, דו"ח האו"ם כולל רק התייחסויות מעטות להתקפות הטרור הרבות שנעשו כנגד ישראלים. ב-2006, כתגובה לתפיסה הנרחבת לפיה המערכת הקיימת מוטה, הוקמה "מועצת זכויות האדם" כתחליף ל"נציבות זכויות אדם". עם זאת, החילוף המוסדי הזה השפיע בקושי על תפקידה

של קהילת הארגונים לא ממשלתיים, ושיבת המועצה הראשונה שנערכה ביולי 2006 פעלה באותה תבנית מוכרת. הצהרות של בכירים מאמנסטי אינטרנשיונל, HRW, World Vision, ICJ, International ואחרים כללו האשמות נגד ישראל כאחראית ל"התקפות המכוונות והבלתי מידתיות נגד הפלסטינים שהגיעו לכדי ב'פשעי מלחמה' וביענישה קולקטיבית' בעזה".

ועדת האו"ם למימוש זכויות היסוד של העם הפלסטיני (UNCEIRPP) מספקת מקום נוסף למעורבות הארגונים לא ממשלתיים בסדר יום זה. היא עורכת מספר כנסים ציבוריים וסמינרים של "חברה אזרחית" שבהם משחקים בכירי הארגונים הלא ממשלתיים תפקיד מרכזי. הצהרות הארגונים לא ממשלתיים משקפות לעיתים קרובות את העוצמה הרכה ואת אסטרטגיית דרבן, כולל האשמות של "אפרטהייד" "טיהור אתני" וקריאות להטלת "חרמות משיכת השקעות וסנקציות". שר החוץ האוסטרלי לשעבר, אלכסנדר דאונר, ציין כי הוא "מודאג מאוד מהרמה הגבוהה של המשאבים של מזכירות האו"ם המוקדשים לפעילות אנטי ישראלית", בצטטו מפורשות את ה-UNCEIRPP. על פי הדיווח של הלגה נגד השמצה (ADL- Anti Defamation League), הועדה היא המקור היחידי הפורה ביותר לחומר הנושא חותמת רשמית של האו"ם, אשר משמץ ומשפיל את המדינה היהודית". הדו"ח ציין גם כי הועדה הזאת היא "הועדה היחידה באו"ם המוקדשת לאנשים ספציפיים". הועידות הללו של הארגונים הלא ממשלתיים מתקיימות במקומות המיועדים לספק חשיפה ציבורית ותקשורתית, כמו בווינה, ז'נבה, בייג'ין, ג'קרטה (אינדונזיה), ובפרלמנט האירופי בבריסל. בעשור האחרון היו 148 ארגונים לא ממשלתיים הרשומים ב-UNCEIRPP שנשאו הצהרות או השתתפו בישיבות הללו.

ארגונים לא ממשלתיים המתמקדים בזכויות אדם מרכזיים גם בפעילויות של ועדת האו"ם לביעור אפליה גזעית, אשר משימתה הפורמאלית היא לפקח על יישום האמנה הבינלאומית לביעור אפליה גזעית בכל צורותיה. ישיבה בפברואר 2007 הציגה מסמכים ועדכונים של שישה ארגונים לא ממשלתיים אשר הצהרותיהם הועלו לאתר הועדה ותפסו חלק נכבד בדו"ח הסופי. הצהרה משותפת של הארגונים לא ממשלתיים הפלסטיניים אל-חק, בדיל ואל-מיזאן, כמו גם של מספר ארגונים לא ממשלתיים ישראלים בעלי סדר יום דומה (הועד הישראלי נגד הריסת בתים, ומוסאוא) אפיינה את הפלסטינים כ"ילידים" בעודה מתארת את היהודים כקולוניאליסטים, וטענה כי ישראל הייתה מעורבת ב"גירוש כפוי" של האוכלוסייה הילידית. הצהרה זו כללה גם השוואה של מדינת ישראל לגרמניה הנאצית.

גדר ההפרדה או הביטחון של ישראל, אשר הוקמה בתגובה להתקפות טרור נרחבות, הייתה גם היא מוקד מרכזי לשיתוף פעולה של האו"ם והארגונים לא ממשלתיים. ב-2004 פרסמו הארגונים לא ממשלתיים מספר הצהרות לעיתונות, מכתבים ודו"חות הקוראים לאו"ם לנקוט פעולה ודורשים כי ארה"ב והאיחוד האירופי יענישו את ישראל. הארגונים הלא ממשלתיים הפעילים בקמפיין זה כללו את HRW, אמנסטי אינטרנשיונל, Christian Aid, World Vision, רשת הארגונים לא ממשלתיים הסביבתיים הפלסטיניים (PENGO), קמפיין ההתארגנויות החברתיות הפלסטיניות נגד חומת האפרטהייד, הסניפים הפלסטיניים של ה-ICJ, War on Want - בריטניה, הועדה המרכזית המנוניטית, ו-Medicine du Monde - צרפת. Christian Aid שידל את ממשלת בריטניה, כולל פרסום הודעה לעיתונות שכותרתה: "מדוע הימכשולי הישראלי היא טעות?!" אשר מתייחסת למצוקת הפלסטינים הנגרמת על ידי "גזל האדמות" הישראלי.

פעילות הארגונים לא ממשלתיים תמכה בקמפיין הדיפלומטי אותי הוביל ארגון הוועידה האסלאמית אשר הסתיים בהחלטה של העצרת הכללית של האו"ם המפנה את הנושא לבית הדין הבינלאומי (ICJ) עבור "חוות דעת מייעצת". בית הדין נתן את חוות הדעת המייעצת שלו ביולי 2004. כצפוי, חוות הדעת של הרוב טענה כי "מכשול ההפרדה" היווה הפרה של החוק הבינלאומי. זאת, למרות דעתו המנוגדת של השופט בורגנטל שהצביע על חוסר העקביות ועל השגיאות של דעת הרוב.

פעילויות ארגונים לא ממשלתיים יחד עם מועצת זכויות האדם המכוונות נגד ישראל בלטו גם במהלך מלחמת לבנון השנייה (12 ביולי-14 באוגוסט 2006), אשר הקבילה למושב השני של מועצת זכויות האדם. הצהרות הוגשו שם על ידי בדיל, אמנסטי אינטרנשיונל, ANND- רשת הארגונים לא ממשלתיים הערבים לפיתוח, Habitat International Coalition, ואחרים. רוב הצהרות הארגונים לא ממשלתיים התעלמו מההקשר של הקונפליקט, כולל מהתקפות החיזבאללה שהובילו לתגובה הישראלית.

קריקטורה זו זכתה בפרס "אל-עודה" של בדיל (ארגון לא ממשלתי פלסטיני- מרכז המידע לזכויות השיבה והתושבות הפלסטיניות) לשנים 2009-2010. הארגון הלא ממשלתי מקבל מימון ממספר ממשלות אירופיות.

נציגי ארגונים לא ממשלתיים, בתמיכת הנציגויות הערביות והאסלאמיות (מצרים, ערב הסעודית, אינדונזיה, קטאר, בחריין, פקיסטן ואחרים) לחצו שוב על מועצת זכויות האדם לייסד ועדת חקירה, עם מנדט המתמקד אך ורק רק בהאשמות נגד ישראל. הועדה טענה כי חקירת חיזבאללה "תחרוג מהתפקיד הפרשני של הועדה ויהיה בה כדי לגזול את הכוחות של המועצה". הדו"ח חוזר על השפה בה השתמשו הארגונים לא ממשלתיים בהצהרותיהם הכתובות, כולל האשמות אודות "ענישה קולקטיבית" ו"שימוש של צה"ל בכוח בלתי מידתי ובלתי מבחין".

ב-2008 החל תכנונה של "ועידת המעקב לדרבן" (DRC) אשר נקבעה לאפריל 2009. בראשותן של לוב ואיראן, יחד עם תמיכת ה-OIC, הייתה ציפייה כי ועידה זו תחזור על, ואף תרחיב את ועידת דרבן של 2001. רשת הארגונים לא ממשלתיים ביקשה לשחק תפקיד מרכזי בפעילויות הללו, כולל קידום פורום הארגונים לא ממשלתיים על פי המודל של הניסיון בדרבן. על כל פנים, בינואר 2008, הממשלה הקנדית (המונהגת בידי המפלגה השמרנית אשר היו באופוזיציה במהלך הועידה של 2001) הצהירה כי לא תיטול חלק בוועידת דרבן השנייה. בנובמבר הודיעה ישראל על החלטה דומה, ובעקבותיה הלכו ב-2009 ארה"ב, איטליה, הולנד ומדינות אחרות. בתגובה לכך הביעו מספר ארגונים לא ממשלתיים התנגדות חריפה להחלטות הללו שלא להשתתף בוועידה. HRW גינה את הנציגויות בשל "חתירתן תחת הועידה" וטען כי "לא הייתה שום הצדקה להחלטה הזו", ולחץ ל"מחוייבות". אל-חק האשים את ישראל ביצירת "משטר אפרטהייד בשטחים הפלסטינים הכבושים".

הדיון האינטנסיבי בעניין תפקיד הארגונים לא ממשלתיים בתהליך זה והביקורת העזה בעקבות הניסיון של 2001 הובילו להחלטה נגד קיום פורום הארגונים לא ממשלתיים בוועידה המעקב ב-2009. בנושא זה הסכימו הנציגים ובכירים באו"ם שלא לספק תמיכה רשמית לפעילות הזו וממנני הארגונים לא ממשלתיים העיקריים, כולל קרן פורד והממשלה הקנדית, אימצו מדיניות דומה. כתוצאה מכך, התפקיד וההשפעה של הארגונים לא ממשלתיים בוועידת המעקב הייתה שולית ומוגבלת יחסית, במידה רבה בשל העובדה שהכינוסים שלהם התקיימו מחוץ לשטח הוועידה והנוכחות בהם הייתה דלילה.

תפקיד הארגונים לא ממשלתיים ב-BDS ובלוחמה המשפטית

בעשור שמאז פורום הארגונים לא ממשלתיים בדרבן 2001, אימצו ארגונים לא ממשלתיים מספר טקטיקות שונות כדי ליישם את הקריאה ל"מדיניות של בידוד כולל וטוטלי של ישראל כמדינת אפרטהייד". המטרה של כפיית "סנקציות וחרמות מחייבות ומקיפות, ניתוק מוחלט של כל הקשרים (דיפלומטיים, כלכליים, חברתיים, סעד, שיתופי פעולה ואימון צבאיים) בין כל המדינות וישראל" נעשתה הבסיס לקמפיין של חרם משיכת השקעות וסנקציות (BDS) המעוצב על פי הניסיון הדרום אפריקאי. האשמות הנוגעות להפרות של זכויות אדם והחוק הבינלאומי משמשות ככלי העיקרי באסטרטגיית דרבן.

ישנן מספר דוגמאות בהן הארגונים לא ממשלתיים מיוצגים באופן בולט בקמפיינים של BDS. הן כוללות מאמצי חרם אקדמי, בעיקר בבריטניה, והחלטות על חרם אנטי ישראלי על ידי כנסיות בצפון אמריקה ובאירופה, וכן צורות אחרות של מאמצים לסנקציות, כולל קריאות

לאמברגו נשק. בתנועת החרם האקדמי בבריטניה, לדוגמא, אשר החלה לפעול בתחילה בתוך המסגרת של איחוד המורים האוניברסיטאיים (AUT), השפה של ההחלטות אודות החרם נלקחה מארגונים לא ממשלתיים פלסטינים. מאמצי החרם של AUT החלו ב-2002, כחלק מקמפיין גינין לדמוניזציה של ישראל, והתעוררו מחדש בהקשר של הקמפיינים בנושא גדר ההפרדה וחווות הדעת המייעצת של בית הדין הבינלאומי. רשת הארגונים לא הממשלתיים הפלסטינים היו גם שותפים במימון הוועידה בלונדון בדצמבר 2004, שמטרתה הייתה להתמקד בנושא זה. קבוצות רבות עוצמה דוגמת War on Want המשיכו לקדם מאמצי חרם אקדמי בבריטניה ובמקומות אחרים. במקביל, קידמה גם רשת הארגונים לא ממשלתיים החלטות אנטי ישראליות למשיכת השקעות בקרב קבוצות לותרניות, אנגליקניות וקבוצות פרוטסטנטיות כנסייתיות אחרות. הקמפיין הזה מערב ארגונים לא ממשלתיים פלסטינים רבים דוגמת מיפתאח, בדיל, אל-מיזאן (עזה), הארגון להגנה על זכויות העקורים, איתג'אה ואחרים. בנוסף, זכו יחסי הציבור שמאחורי משיכת ההשקעות לנראות משמעותית באמצעות פעילויות ארגונים לא ממשלתיים נוצרים, דוגמת הוועידה המנוניטית המרכזית (בסיסה בצפון אמריקה והיא מקבלת מימון משמעותי מממשלת קנדה), מרכז סביל לתיאולוגיית השחרור האקומנית (בית לחם), וקבוצות דוגמת Christian Peacemaker Teams והתוכנית לליווי אקומני בפלסטין וישראל (EAPPI).

HRW היה גם פעיל בקמפיינים ל-BDS, ושימש הן כמקור העיקרי להאשמות נגד ישראל והן בתפקיד אקטיביסטי. הפרסום "הרס רפיח" שיצא ב-2004 ומסיבת העיתונאים שנלוותה אליו במלון הירושלמי "אמריקן קולוני" סיפקה את הבסיס למעורבות של HRW במאמץ לכפות על חברת קטרפילר להפסיק את מכירתיה לישראל. הפעולות הללו כללו שליחת דוא"ל ומכתבים, כמו גם השתתפות באסיפות (אמנסטי אינטרנשיונל וארגונים לא ממשלתיים אחרים היו גם מעורבים בפעילויות הללו). הפרסום שהיה סביב קמפיין החרם של קטרפילר תרם למלחמת העוצמה הרכה נגד ישראל. למרות שהחברה דחתה את הלחץ שהופעל עליה, ההשפעה הכללית הייתה הגדלת הנראות של הדה-לגיטימציה המבוססת על חרמות וסנקציות.

קואליציית הנשים למען השלום (ממומנת על ידי מספר ממשלות אירופיות והקרן החדשה לישראל) הייתה המובילה של פעילות ה-BDS בסקנדינביה. שתדלנותן שיחקה תפקיד חשוב בהחלטה של קרן הפנסיה הגדולה של עובדי הממשלה הנורבגית וקבוצות אחרות למכור את מניותיהן בחברות ישראליות. הרדיוס של קמפיין ה-BDS מתרחב. ב-2009 החרמו עיריות בלגיות בנק בשל עסקיו עם ישראל. פסטיבל הסרטים בטורונטו ב-2009, שכלל מספר סרטים הנוגעים ליום השנה ה-100 לייסוד תל אביב, היה למוקד של קמפיין חרם מאורגן היטב. במאי בולט פרש מהפסטיבל במחאה על ההתמקדות בתל אביב, והוא נתמך על ידי מספר אומנים ידועים. באופן דומה, מארגני פסטיבל הסרטים הבינלאומי באדינבורו החזירו 300 יורו שניתנו כמתנה מהשגרירות הישראלית, בעקבות מחאות.

אירועים כמו "שבוע האפרטהייד הישראלי" בקמפוס אוניברסיטאות קשורים לתהליך ה-BDS והדמוניזציה, וגם במסגרות הללו ארגונים לא ממשלתיים מעורבים באופן פעיל. ב-2010, דוברי הארגונים לא ממשלתיים באירועי שבוע האפרטהייד הישראלי כללו בכירים מ-ICAHND (גיף הלפר ב"האפרטהייד הישראלי: הטיעון למען BDS" בגלוגו, וב"ישראל ופלסטין דוהרות לעבר אפרטהייד" באוניברסיטת קליפורניה, סנטה קרוז), המרכז לאינפורמציה אלטרנטיבית,

PCHR, אדדמיר ובדיל (נידאל אל-אזה ב"פליטים ומשטר האפרטהייד הישראלי" באוניברסיטת אל-קודס). קמפוסים רבים הקרינו סרטונים של ארגונים לא ממשלתיים דוגמת "שוברים שתיות", "חיילים ישראלים מדברים על חברון" ו"כיבוש 101" – אשר כוללים ראיונות עם בכירים מ-HRW, רבנים למען זכויות אדם, הוועד הישראלי נגד הריסות בתים, בצלם והתוכנית הקהילתית לבריאות הנפש – עזה.

ארגונים לא ממשלתיים בולטים גם בקמפיינים של "לוחמה משפטית" שמנוצלים על מנת לקדם את הדה-לגיטימציה של ישראל. האסטרטגיה הזו כוללת את ניצול הטרמינולוגיה של זכויות אדם בינלאומיים והמשפט ההומניטארי הבינלאומי להאשמת ישראל ב"פשעי מלחמה", "פשעים נגד האנושות" והפרות אחרות. אסטרטגיית הלוחמה המשפטית נכללה בפורום הארגונים לא ממשלתיים בוועידת דרבן 2001 אשר קראה לשימוש בהליכים משפטיים נגד ישראל, כולל ייסודו של "בית דין לפשעי מלחמה".

בנצלם חוקי סמכות שיפוט אוניברסאלית במספר מדינות מערביות, ניהלו ארגונים לא ממשלתיים תיקי לוחמה משפטית בבתי משפט לאומיים, אשר בהם, להבדיל ממסגרות בינלאומיות דוגמת בית הדין הפלילי הבינלאומי ובית הדין הבינלאומי, מוגשות התביעות לעיתים קרובות במקומות בהם אין שום קשר בין הפורום לבין הצדדים והאירועים הנדונים. דוגמאות כוללות את התביעה בבליה ב-2001 נגד אריאל שרון בשל הטבח בסברה ושתילה; תביעות בבריטניה נגד דורון אלמוג (2005) בשל הסיכול הממוקד של מנהיג החמאס סלאח שחאדה; ונגד אהוד ברק וציפי לבני ב-2009 בשל מלחמת עזה; התביעה בספרד (2008) נגד שבעה בכירים ישראליים (גם כן בעניין שחאדה); והתביעות האזרחיות בארה"ב ב-2005 נגד אבי דיכטר (בעניין שחאדה) ונגד משה יעלון בשל פעולת צה"ל בלבנון נגד החיזבאללה ב-1996. תביעות הוגשו גם נגד חברות בעלות קשרים עסקיים עם ישראל, כגון התביעה שהוגשה בארה"ב על ידי הוריה של רייצ'ל קורי נגד חברת קטרפילר (2005), התביעה בקנדה ב-2008 נגד חברות המעורבות בבנייה בגדה המערבית, וכן 2 תביעות (2006, 2009) נגד ממשלת בריטניה על מנת שתחסום רישיונות יצוא צבאיים לחברות העושות עסקים עם ישראל. בעוד שכל תביעות הלוחמה המשפטית שהוצגו לעיל נדחו כבר בשלביהן המוקדמים, ההשפעה והנוק התעמולתי שגרמו היו משמעותיים.

ארגונים לא ממשלתיים מובילים בלוחמה המשפטית האנטי-ישראלית כוללים את PCHR (תביעות בספרד, בריטניה, ניו זילנד וארה"ב בעניין סיכול שחאדה ומלחמת עזה), המרכז לזכויות חוקתיות-ניו יורק (תביעות דיכטר, יעלון וקורלי), אל-חק (תביעות ברק, תביעות קנדה), אל-מזאן (תביעת ברק), יש גבול (תביעות שחאדה בבריטניה), ועדאלה (תביעה בספרד). מיכאל ספרד, עו"ד ישראלי ויועץ משפטי ליש דין, שוברים שתיקה וארגונים לא ממשלתיים אחרים, מהווה גם הוא שחקן בולט העובד עם אל-חק וארגונים לא ממשלתיים אחרים בתביעה מ-2008 בקנדה ובהגשת תביעות פוטנציאליות בבריטניה.

ארגונים לא ממשלתיים, מלחמת עזה (2008-2009) ודו"ח גולדסטון

לקרבות בעזה, אשר התפרצו לקונפליקט בהיקף מלא ב-27 לדצמבר 2008, נלוותה התרחבותם של קמפייני העוצמה הרכה המשולבים של הארגונים הלא ממשלתיים יחד עם האו"ם המכוונים כנגד ישראל, בהם יושמו כל הטווח נרחב של טקטיקות שפותחו לאחר ועידת דרבן. ארגונים לא ממשלתיים, כולל HRW ואמנסטי אינטרנשיונל, גינו את הפעולה הישראלית והציגו כרונולוגיה הממעיטה בערכו ואף מוחקת כליל את ההקשר של התקפות החמאס שקדמו להתקפה הישראלית. הארגונים הלא ממשלתיים היו מרכזיים גם בישיבה המיוחדת של ה-UNHRC שנערכה בינואר 2009.

הצהרות מאל-חק, והתנועה נגד גזענות MRAP, הצהירו על אשמת ישראל ב"פשעי מלחמה" וב"פשעים נגד האנושות". אמנסטי אינטרנשיונל, HRW, ו-ICJ האשימו את ישראל בהתקפות ללא אבחנה ובלתי מידתיות. הארגון הלא ממשלתי בעל הקשרים ללב, Nord Sud XXI, האשים את ישראל בהשתתפות ב"מאמץ בינלאומי מתמשך של למעלה מ-60 שנה על ידי כובש לא חוקי ובעלי בריתו בניסיון להשמיד את האוכלוסייה הפלסטינית", "עם כוונה לביצוע רצח עם".

כפי שאירע במלחמת לבנון ב-2006, הארגונים הלא ממשלתיים הבינלאומיים העיקריים, בפרט HRW ואמנסטי אינטרנשיונל, הצטרפו להצהרות מדינות ארגון הוועידה האסלאמית אשר דומיננטיים במועצה, כמו גם להנהגה הפלסטינית, בקמפיין לייסוד חקירה. ב-12 לינואר 2009, המועצה אימצה את החלטה S-9/I ובכך יצרה את הבסיס למה שהפך לאחר מכן לוועדת גולדסטון, עם מנדט לחקור את "כל הפרות משפט זכויות האדם הבינלאומי והמשפט ההומניטארי הבינלאומי בידי הכוח הכובש, ישראל, נגד העם הפלסטיני ברחבי השטחים הפלסטינים הכבושים, בעיקר ברצועת עזה הכבושה" (גולדסטון היה חבר בוועד המנהל של HRW, ובהתאם להצהרות הארגון, גינה את ישראל במהלך המלחמה. הוא התפטר מהארגון לאחר שהתמנה לראש הוועדה). ההפרות שביצע החמאס, דוגמת שימוש מסיבי במגנים אנושיים, ירי טילים חסר אבחנה וחטיפת חיילי ישראלי (גלעד שליט) ב-2006, לא אוזכרו כלל על ידי הארגונים הלא ממשלתיים או בהחלטה על כינון וועדת החקירה. הישיבה המיוחדת ותוצאותיה משקפות שוב את חוסר המידתיות בדגש של הארגונים הלא ממשלתיים/UNHRC על קונפליקט הערבי-ישראלי. בין ה-24 לדצמבר 2008 ל-13 לינואר 2009, בערך באותה תקופה של הלחימה בעזה, נטבחו למעלה מ-600 כפריים בידי מורדים אוגנדים בקונגו. אירוע זה לא נכלל בסדר יום של הארגונים לא ממשלתיים/UNHRC.

לאחר כינונה של ועדת גולדסטון, סיפקו הארגונים לא ממשלתיים את החומר לדו"ח שהתפרסם. מספר קבוצות שדולה ישראליות, כולל הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, רופאים לזכויות אדם- ישראל ועדאלה, השתתפו ב"אסיפת העירייה" של הארגונים הלא ממשלתיים במאי 2009 בז'נבה שנערכה על ידי ועדת גולדסטון. נציג מהוועד הציבורי נגד עינויים דיבר בישיבות הציבוריות של הוועדה ביולי 2009, והתייחס ל"ענישה קולקטיבית" ול"שהידיים פלסטיניים". בנוסף לכך, הארגונים לא ממשלתיים: האגודה לזכויות האזרח בישראל, במקום, גישה, המוקד, הועד

הציבורי נגד עינויים, רופאים לזכויות אדם-ישראל, ויש דין, הגישו הצהרה משותפת לוועדה. הטקסט אינו מפנה האשמות של פשעי מלחמה כלפי החמאס "...במקום זאת הוא מציע את נקודת המבט הייחודית שלהם- הפרות של זכויות אדם בגין ישראל מחויבת לתת דין וחשבון".

מסמך הארגונים הלא ממשלתיים מעלה גם טענות ספקולטיביות לגמרי אודות המניע לפעולת צה"ל נגד חמאס, וטוען כי: "עד כמה שהיא תוכננה כפעולת ענישה שמטרתה העיקרית אינה השגת מטרות צבאיות עכשוויות, אלא הסבת נזק מכוון כאמצעי מרתיע ומעניש". ההצהרה גם האשימה את צה"ל ש"הפגיו מוסדות אזרחיים ביוזעין ובכוונה", ותמכה בטענה המשפטית לפיה "ישראל סטתה מהעיקרון המרשה גרימת נזק רק למטרות צבאיות, וביצעה התקפות נגד אתרים אזרחיים, במאמץ להשיג מטרות פוליטיות". הוכחות והפניות מתאימות חסרות מרבית מההאשמות, לדוגמה מהאשמה לפיה "הרבה אסירים... הוחזקו בבורות באדמה... שנחפרו כפי הנראה בידי צה"ל". מקור הפרטים מובא כ"מידע שהגיע לידינו".

דו"ח גולדסטון שפורסם ב-15 לספטמבר 2009, שיקף היטב את הצהרות הארגונים לא ממשלתיים הללו. הטקסט התייחס ללמעלה מ-50 ארגונים לא ממשלתיים, כולל 70 הפניות כל אחד לבצלם ול-PCHR, 27 הפניות לשוברים שתיקה ולמעלה מ-30 לאל-חק, HRW ועדאלה-לכל אחד. באופן משמעותי, הרבה מהציטוטים הללו מתייחסים לנושאים ספקולטיביים שאינם קשורים כלל לקונפליקט בעזה, ושמבקשים לסמן את הדמוקרטיה הישראלית כ"מדכאת", ולהרחיב את טווח הגינויים והקמפיינים הפוליטיים כתוצאה מכך.

לדוגמה, בדומה ל-HRW ולאמנסטי אינטרנשיונל, אשר דחו את טענות ישראל לפיהן חמאס השתמש במסגדים למטרות צבאיות, פסקה 495 טוענת כי: "למרות שהסיטואציות שנחקרו על ידי הוועדה לא הוכיחו בצורה מבוססת את השימוש במסגדים למטרות צבאיות או כדי להגן על מטרות צבאיות, הוועדה אינה יכולה לשלול שזה אכן קרה במקרים אחרים". חומרי וידאו של צה"ל תיעדו בבירור מסגדים בהם השתמשו כמחסני נשק ואפילו כאתר של עמדת נגד מטוסים של החמאס.

באופן דומה, הדיון אודות טענות במסגרת המשפט הבינלאומי משקפות את הרטוריקה של הארגונים הלא ממשלתיים, בעיקר ביחס לענישה קולקטיבית וחוסר הבחנה ומידתיות, והשימוש במגנים אנושיים. גולדסטון אימץ את הטענה המשפטית, הנתונה לויכוח, שפורסמה על ידי המחלקה לענייני משא ומתן של אש"ף, ושקודמה על ידי ארגונים דוגמת בצלם, HRW ואמנסטי אינטרנשיונל, לפיה עזה נותרה "כבושה" גם לאחר ההתנתקות הישראלית ב-2005. טענות אודות נפגעים אזרחיים בוססו אף הן באופן נרחב על האשמות והערכות של הארגונים הלא ממשלתיים עם הפניות ל-PCHR, HRW, אמנסטי אינטרנשיונל, בצלם ואחרים. הטענות (המוטעות) גורסות כי "המידע שסופק בידי מקורות לא ממשלתיים ביחס לאחוז האזרחים מקרב אלו שנהרגו הוא עקבי בדרך כלל..." אלא שהמידע של בצלם שונה משמעותית מזה של PCHR, ושניהם לא ניתנים לאימות. הרשימה של PCHR מסווגת את לוחמי החמאס, כולל ניזאר ראיין וסיאד סיאם, כאזרחים.

לאחר פרסומו של דו"ח גולדסטון והמלצותיו, פתחה רשת הארגונים לא ממשלתיים בקמפיין לאימוץ המלצות הענישה שבו, בעיקר בארה"ב ובאירופה המערבית. מאמצי השתדלנות הללו עדיין ממשיכים, עם תוצאות שעדיין לא ניתן להכריע לגביהן.

השפעת עוצמתם הרכה של הארגונים לא ממשלתיים על העוצמה הקשה

בעוד חרמות אקדמיים, קמפיינים של ארגונים לא ממשלתיים, גינויים של האו"ם ונזיפות דיפלומטיות, נפטרות פעמים רבות כבעלי חשיבות מועטה במונחים של מרכיבי העוצמה הקשה של ביטחון, נשק, טכנולוגיה צבאית, מודיעין וגורמים כלכליים, בפועל, ההשפעה הכללית של העוצמה הרכה המכוונת למטרות כלשהן הולכת וגדלה משמעותית. בהשתמש בשפה ובמנגנונים של זכויות אדם וחוק בינלאומי, המטרה היא להחיל את המודל של דרום אפריקה על ישראל, תוך הרשאה לארגונים לא ממשלתיים ליצור "קורבנות סמליים" ולצייר עצמם כמסייעים אלטרואיסטים לפלסטינים, בהתאם למסגרת שפותחה בידי היינס. הצהרת פורום הארגונים הלא ממשלתיים בדברן ב-2001, שאומצה בדרום אפריקה, והכריזה על המטרה של "בידוד בינלאומי מוחלט של ישראל", הביאה לשיא את הקישור הזה שבין ישראל לדרום אפריקה. כפי שהצהיר ארווין קוטלר, "ועידה שהייתה אמורה להנציח את התפרקותו של האפרטהייד בדרום אפריקה נהפכה לוועידה שקראה לפירוקה של ישראל כמדינת אפרטהייד".

כחלק מהמאמצים ליישם את המטרה הזו, שבהם משחקת רשת השדלנות הבינלאומית רבת העוצמה של הארגונים לא ממשלתיים תפקיד מוביל, עדויות מצביעות על הבידוד הבינלאומי ההולך וגדל של ישראל. למרות ההתייחסות ל"כיבוש" ולהתנחלויות כמניעים לקמפיין, הנרטיב החד-צדדי משית אחריות באופן בלעדי על ישראל ומציג את הפלסטינים כקורבנות, לרוב ללא בחינת התנהגותם. דבר זה מחזק את ההשקפה לפיה מטרת הקמפיין היא עצם קיומה של ישראל כמולדת יהודית ריבונית, והיא אינה מוגבלת למימדי פוסט-67 של הקונפליקט.

אנתוני ג'וליוס טוען כי האנטי ציונות החדשה "מבוססת על אי-הלגיטימציה של המיזם הציוני" אשר רואה את ישראל כמדינה ש"נוסדה על ידי נישול הפלסטינים... והתרחבה באמצעות מלחמות תוקפניות המנוהלות נגד כוחות נחותים צבאית... ומתחזקת באמצעות דיכוי וברוטאליות". ג'וליוס, כמו גם כריסטופר מאייהו ומייקל אדמס מסיקים כי ההשקפות הללו מקדמות את הטיועון לפיו "זה בלתי אפשרי להצדיק את המשך קיומה של מדינת ישראל בנימוקים חוקיים, היסטוריים או מוסריים".

ניתן להבחין בכמה מימדים של ההשפעה הגדלה של קמפיני הלוחמה הרכה על העוצמה הקשה, המונהגת בידי ארגונים לא ממשלתיים והמבוססת על זכויות אדם וטענות של המשפט הבינלאומי. הקשרים הישראליים עם אירופה בנושאי ביטחון, ובמידה הולכת וגדלה גם בנושאים כלכליים, הושפעו באופן שלילי. ישנן אף אינדיקציות לכך שהתהליך הזה מתרחב גם לארה"ב ולמקומות אחרים. במימדים הצבאיים והביטחוניים, כולל בשיקולים מבצעיים, ניתן לראות את ההשפעה במספר דוגמאות שאירעו לאחרונה. במלחמת לבנון ב-2006, המחאה והלחץ הבינלאומיים שמקורם בטענות השקריות של HRW בנוגע למספר הנפגעים האזרחים בכפר קנא, טענות שחוזקו על ידי עיתונאים ומנהיגים פוליטיים, הובילו את ראש הממשלה אהוד אולמרט להורות על 48 שעות הפסקה של התקפות חיל האוויר. על פי הראל ויששכרוף, התקרית בקנא "הייתה המתנה הטובה ביותר אשר נסראללה יכול היה לקוות לה. כאשר לחיזבאללה יש עכשיו תמיכה ערבית ובינלאומית ואין לו שום סיבה לקבל את התנאים להפסקת אש". דבר זה אפשר לחיזבאללה לערוך מחדש את כוחותיו וקרוב לוודאי גרם להארכת המלחמה.

הקמפיינים הללו, שהתבססו על טענות של הפרות המשפט הבינלאומי, השפיעו גם על יכולתה של ישראל לרכוש נשק נחוץ וציוד נלווה. ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים הובילו לקריאות לאמברגו נשק נגד ישראל בהתבסס על ההאשמות של הפרות זכויות אדם במהלך "האינתיפאדה השנייה", במלחמת לבנון (2006) ובמלחמה בעזה ב-2008-2009. בבריטניה העידו אמנסטי אינטרנשיונל וארגונים לא ממשלתיים אחרים לעיתים קרובות לפני הועדות הפרלמנטאריות שמעורבות ביצוא נשק, והדו"חות שלהם, המאשימים את ישראל בפשעי מלחמה ובהתקפות מכוונות נגד אזרחים, הודגשו בידי כלי תקשורת בריטיים ראשיים.

ב-2000 החלה ממשלת בריטניה לשקול מחדש מכירת חלקי F-16 ישירות לישראל. בעוד החלטת הממשלה מ-2002 אפשרה את מכירתם של חלקי F-16 ומסוקי אפאציי לצד שלישי שישלחם הלאה כמשלוח לישראל, גם זה נעצר (אם כי לא רשמית) במהלך מלחמת לבנון ב-2006. במהלך מלחמת עזה ב-2008-9, התקשורת הבריטית ופוליטיקאים הדגישו את טענות אמנסטי אינטרנשיונל לפיהן הנשק שבו השתמשה ישראל על מנת לבצע התקפות לא חוקיות כביכול כללו חלקים בריטיים. לפי ה-BBC, הדו"ח הזה הוא שגרם להחלטת ממשלת בריטניה לקחת על עצמה לשקול מחדש את כל רישיונות היצוא הצבאי לישראל. ב-10 ליוני 2009 שללה ממשלת בריטניה חמישה רישיונות למכירת חלקי ספינת סער 4.5 לישראל. הארץ דיווח על "לחץ כבד" מארגונים לא ממשלתיים ומחברי פרלמנט כהסבר להחלטה. ממשלת בריטניה לא סיפקה הוכחה שהשתמשו בספינת הטילים מסוג סער בדרך שמפרה את החוק הבינלאומי, אבל היא דווקא כן "חקרה" את הסבירות שהשתמשו בספינת טילים באופן כללי במהלך המבצע. זה נעשה בהתאם לדרך הפעולה של הארגונים לא ממשלתיים של מיתוג פעולות ישראל בעזה כלא מוסריות ולא חוקיות באופן כללי, במובן שכל נשק שהופעל בעזה יש להניח שהשתמשו בו באופן לא חוקי.

בטווח הקצר, להחלטה הבריטית הייתה השפעה סמלית יותר מאשר מעשית, שכן רוב הנשק המיובא בידי ישראל מיוצר בארה"ב. בכל אופן, בכירים ישראלים הביעו דאגה לגבי ההשפעה הנרחבת של קמפיין הארגונים לא ממשלתיים לדה-לגיטימציה, כולל האפשרות שמדינות אירופיות ילכו בעקבות ההנהגה הבריטית, או שהלחץ הנוצר כתוצאה מביקורת הארגונים הלא ממשלתיים יסכל בסוף גם את המשלוחים הצבאיים מארה"ב.

מאמצי משיכת השקעות הואצו גם הם לאחר קמפיין הארגונים הלא ממשלתיים שהונהג בידי קואליציית הנשים לשלום, דרך פרויקט "Who Profits.org" ("מי מרוויח מהכיבוש"), קרנות הפנסיה של שוודיה ונורבגיה הודיעו כי הם מושכים השקעות מחברות בטחוניות ישראליות דוגמת "אלביט". כפי שנמסר, בנק דנסק בדנמרק הולך גם הוא בדרך זו. ההשפעה הכלכלית של צעדי משיכת ההשקעות האלה היא שולית אבל הם תורמים לתהליך הכללי. בנוסף לכך, ארגונים לא ממשלתיים שהנהיגו לוחמה משפטית נגד ישראלים מקשים על נסיעות ואינטראקציות קשורות שבהם מעורבים אנשי מפתח מהמגזר הפוליטי, הצבאי והביטחוני. כפי שצוין לעיל, שרת החוץ לשעבר ויושבת ראש האופוזיציה הנוכחית, ציפי לבני, נאלצה לבטל נסיעה לבריטניה ב-2009, בעקבות מאמצים לפתוח בהליכים משפטיים נגדה בשל הקשר שלה למלחמה בעזה ב--2008.

9. לתביעות הלוחמה המשפטית נגד בכירים ישראלים שהחלו בידי ארגונים לא ממשלתיים בספרד, הולנד, ניו זילנד ומקומות נוספים (כולם בוטלו בסוף) הייתה השפעה דומה. לוחמה משפטית מחייבת הוצאות כלכליות, שכן כל תביעה דורשת את מעורבותם של מומחים משפטיים המתמקדים בהגנה נגד ובהבסת מאמצים אלה. בקנדה, לתביעת לוחמה

משפטית בנושא כלכלי נגד חברה קנדית בשל מעורבות מסחרית בבנייה של גדר ההפרדה מעבר לקווי שביתת הנשק של 1949 (הוגשה בידי אל-חק וארגונים לא ממשלתיים אחרים), נדרשה גם הגנה משפטית וכתוצאה מכך נגרמו לחברה עלויות משפטיות אשר עלולות להרתיע חברות מלעשות עסקים עם ישראל. (כפי שארע בתביעות הלוחמה המשפטית האחרות, גם תביעה זו בוטלה בבית המשפט, אולם לא ניתן לבטל את הנזק שנגרם בעצם הגשתה ויחסי הציבור שנלוו אליה).

במה שצפוי להיות הסיבוב הבא של לוחמת העוצמה הרכה הזו, המימדים המוחשיים של העוצמה הקשה צפויים לגדול. מנהיגי המאמץ למען אימוצו של דו"ח גולדסטון בידי מועצת הביטחון של האו"ם, כולל בכירי הארגונים לא ממשלתיים, רואים זאת כהאצה והגברה של תהליך הטלת סנקציות של האו"ם על ישראל, כולל חרמות צבאיים. כמו במימדים אחרים, גם מימד זה מחקה את המודל של דרום אפריקה. למרות שהסבירות של תמיכה שכזו של מועצת הביטחון תצא לפועל, העצרת הכללית של האו"ם, שבה הוגש הערבי והאסלאמי מחזיקים ביותר כוח, ישנה וודאות כמעט גמורה שיאשרו את המלצות גולדסטון, מה שיתרום גם לתהליכי הסנקציות, אם כי בעוצמה פחותה.

באופן דומה, ניסיונות הארגונים הלא ממשלתיים שנוקטים במאמצים לפתוח בהליכים נגד בכירים ישראלים תחת מסגרת בית הדין הפלילי הבינלאומי, מעוצבים להרחיב את התהליך הזה ואת השפעתו. במקביל, תנועת ה-BDS מאיימת להרחיב את השפעות העוצמה הרכה. ל-BDS יש מספר מימדים קשורים, כולל חרמות אקדמיים וכלכליים, קמפיינים של משיכת השקעות, ותמיכה בסנקציות של האו"ם, כפי שנכפו במדינות מסוכנות דוגמת עיראק תחת שלטון סדאם, צפון קוריאה, איראן ומשטר האפרטהייד בדרום אפריקה. החרם האקדמי היה הרכיב הראשון, וייתכן אף הרכיב הבולט ביותר. בעוד אמצעים רשמיים נחסמו, בחלקם בשל נושאים משפטיים, ישנן ראיות אודות ההשפעה של החרם הלא רשמי או ה"שקט" בהדרת אקדמאים ישראלים ממספר מסגרות. בדומה לכך, מאמצים לקדם חרמות כלכליים בתפוצה רחבה על מוצרים ישראליים, כמו גם קמפיינים של משיכת ההשקעות, מתפשטים.

כך, המאמץ לתרגם את עוצמתם הרכה של הארגונים הלא ממשלתיים לעוצמה קשה דרך המנגנונים האלה נמשך. על מנת להתנגד להשפעות הללו המרחיבות את לוחמת העוצמה הרכה, המטרות- במיוחד ישראל-תצטרך למצוא מענה כדי להתמודד עם מקורות העוצמה של הארגונים לא ממשלתיים.

האמת על עוצמת הארגונים לא ממשלתיים

התדמית של ארגונים לא ממשלתיים הפעילים בנושאים גלובליים ובקונפליקטים אזוריים כמומחים פוליטיים וככלבי שמירה חסרי פניות הרחוקים מאוד מהעסקנות הפוליטית, אינה תקפה יותר. בעשורים האחרונים, ארגונים לא ממשלתיים נעשו לכוח פוליטי חזק, בעיקר בהקשר של הקונפליקט הערבי-ישראלי. הם מיישמים את השפעתם באמצעות השיח הציבורי, שדלנות פוליטית ותהליכים משפטיים. בהשתמשם בגישתם המועדפת לתקשורת ולמנגנונים

הדיפלומטיים, הארגונים הלא ממשלתיים קובעים אג'נדות, ממסגרים את הנושאים המוסריים ואת ההאשמות, ומקדמים אסטרטגיות של עוצמה רכה ועוצמה קשה גם יחד. כפי שהוצג לעיל, שני סוגי העוצמות קשורים מאוד זה לזה.

למרות עוצמתם הרבה, האחריותיות של ארגונים לא ממשלתיים נותרת בעייתית. בניגוד למבנה של קבלת החלטות הממשלתית, עוצמתם של הארגונים לא ממשלתיים היא נטולת מערכת איזונים ובלמים, וניתוחים עצמאיים של עוצמה זו רק החלו. בעוד שלכלי תקשורת רציניים, כמו הניו יורק טיימס, יש "עורך ציבורי" עצמאי למחצה, ולמוסדות אחרים יש נציב לתלונות הציבור על מנת לחשוף הפרות אתיות, טעויות מקצועיות ושחיתות, לא ניתן למצוא מנגנונים כאלה בקרב הארגונים לא ממשלתיים רבי העוצמה. חסידי הארגונים הלא ממשלתיים מתגאים בכך שהארגונים הללו הם "כל מה שהממשלות אינן", אבל, בהרבה מובנים מדובר בקללה יותר מאשר בברכה.

מצב זה מוגבר על ידי ההיעדר הכללי של שקיפות בקרב הארגונים הלא ממשלתיים הפוליטיים, כולל ביחס לקבלת החלטות, מדיניות העסקה, וקביעת סדר היום. ברוב המקרים, בכירי הארגונים לא ממשלתיים נשארים בתפקידיהם שנים ואף עשורים רבים, כמו במקרה של קנת' רות ב-HRW. גם כאשר החילופין הנדירים אכן מתקיימים, כמו במקרה של אמנסטי אינטרנשיונל ב-2010, הליכי החילופין סגורים, מה שמגביר את חוסר הדמוקרטיה של הארגונים הלא ממשלתיים.

בהיעדר אחריותיות, שקיפות ואיזונים ובלמים, המנוע העיקרי המניע את עוצמת הארגונים הלא ממשלתיים הוא המימון שהם מקבלים. לארגונים הלא ממשלתיים הבינלאומיים הגדולים יש כיום תקציבים תפעוליים בסכומים של עשרות מיליוני דולרים, כאשר כסף מתורגם לעוצמה, להשפעה וליכולת לתמרן את הדיון הציבורי. בהחלטה לשים גבולות לתרומות של תאגיד לצורך קמפיין בחירות (מקיין-פיינגולד) ב-1990, הזהיר בית המשפט העליון של ארה"ב מ"השפעות הרסניות ומסלפות כתוצאה מהצטברות עוצמה של עושר". ניתן ליישם את אותו ניתוח ל"הצטברות של עושר" בקהילת הארגונים לא ממשלתיים, ובתפקיד שהם לוקחים במניפולציה של שוק הרעיונות בהקשר של הקונפליקט הערבי-ישראלי. ממשלות זרות, בעיקר באירופה אבל גם כספים מארה"ב, קנדה, יפן ואוסטרליה, הן המקור העיקרי ל"השפעות ההרסניות והמסלפות".

יתרה מכך, במקרה של אירופה, ההעברה השנתית של סכומים גדולים של כספים

ממשלתיים לקבוצה נבחרת של ארגונים לא ממשלתיים פוליטיים (במציאות--FONGOS

Foreign Government-funded Non Governmental Organizations - ארגונים לא ממשלתיים הממומנים על ידי ממשלות זרות) מתבצעת לעיתים קרובות ללא שקיפות. האיחוד האירופי סרב לפרסם כל מסמך משמעותי הקשור לתהליכי המימון לארגונים לא ממשלתיים המעורבים בקונפליקט הערבי-ישראלי, כולל שמותיהם ומעמדם של הבכירים המעורבים, בטענה כי מידע מסוג זה מכיל סודות מדינה בעלי סיווג גבוה ורגישות קיצונית. (זו דוגמה נוספת לעוצמה רכה המחקה עוצמה קשה). מחסור זה בשקיפות אודות המימון מחריף את הבעיות של חוסר האחריותיות.

כך, יוזמות לטיפול בליקויים הללו בפעילויות של הארגונים הלא ממשלתיים הפוליטיים,

צריכות להתמקד בממדים הבאים:

1. שקיפות (הן להליך המימון והן לארגונים עצמם).
2. מערכת של אחריותיות, דוגמת נציב תלונות ציבור וחקירות עצמאיות סדירות, כחלק אינטגרלי מהמנגנונים של הארגונים לא ממשלתיים.
3. מנגנונים על מנת להבטיח דיון מאוזן וביקורתי, ולמנוע מונופול ב"שוק הרעיונות".
4. תקנות, היכן שנדרש, על מנת להבטיח כי המערכות הבסיסיות הללו של "איזונים ובלמים" אכן מוטמעות בארגונים לא ממשלתיים רבי העוצמה.

בנאומו באוגוסט 2010, טוני בלייר, שנשא דברים במסגרת תפקידו כשליח המיוחד של הקוורטט למזרח התיכון, התייחס לדמוניזציה של ישראל כאל: "התנגדות, מודעת או בלתי מודעת, לעיתים גובלת בסירוב, לקבל שגם לישראל יש השקפה לגיטימית". לדבריו, תומכיהם של ההתקפות הפוליטיות על ישראל מאופיינים כבעלי "חוסר נכונות להקשיב לצד השני ולהכיר שיש משהו בדברי ישראל, [חוסר נכונות] לאמץ אל ליבם את הרעיון כי זהו עניין מורכב הדורש הבנה גם של דרך ההסתכלות האחרת". בלייר השווה את הדעה-לגיטימציה שמחוללת העוצמה הרכה לאיומי האיראנים "למחוק את ישראל מהמפה", בציינו כי הראשונה היא "יותר ערמומית, קשה לאיתור, קשה לצפייה מראש וקשה להתמודדות, כיוון שהרבה מהמתעסקים בה יכחישו לחלוטין שהם עושים זאת. המתכונת הזו היא בסכנת גדילה, ולהשפעתה יש פוטנציאל איום גבוה".